

לכבוד

**ועדת החינוך של הכנסת
יו"ר הוועדה – חה"כ יוסף טייב**

תפוצת המסמך :
כבי שר החינוך, מר יואב קיש
מנכ"ל משרד החינוך, מר אסף צלאל
חברינו מנהלות ומנהלי בתי הספר

שלום רב,

**התכנית לגמישות פדגוגית ניהולית מנקודת מבטם של מנהלות/י בתי הספר
מסמך המוגש לדיון בוועדת החינוך בנושא: "גמישות ניהולית במערכת החינוך"**

תכנית גפ"ן (גמישות פדגוגית ניהולית) תוכננה מתוך ההבנה כי נדרשת הרחבת גמישות משמעותית בתוך המערכת והעברת סמכויות רבות למנהיגי השטח, מנהלי בתי הספר. במדינת ישראל שיעור ההחלטות ברמת מנהל בית ספר קטן באופן משמעותי ממדינות ה-OECD ואין ספק כי הדבר פוגע באופן משמעותי בביצועי המערכת כולה בהיבטים רבים. על כן, משימתם של מקבלי ההחלטות היא העברת הסמכויות והמשאבים הנדרשים לצורך כך אל מנהלי בתי הספר, תוך צמצום הבירוקרטיה המכבידות והגדלת האמון כלפי מי שאמונים על חינוך ילדי מדינת ישראל, שלומם ורווחתם.

העקרונות שהניעו את תכנית הגפ"ן חשובים ונכונים. מנהלי בתי הספר הם המכירים באופן הטוב ביותר את צרכי קהילתם ויכולים לבצע את כל הפעולות הנדרשות לשם קידום החינוך, על כן נכון כי המשאבים הנדרשים לשם כך יהיו בידיהם. עם זאת, היישום של התכנית טעון שיפור רב עקב חוסר האמון של המערכת במנהיגי השטח, חוסר שיתוף המנהלים בבניית התכנית, המהירות ביישומה טרם השלמת תכנונה כראוי, ואיטיות רבה בתיקונים הנדרשים למרות שהוצפו שוב ושוב.

א. תיקונים נדרשים לתכנית הקיימת

- כבר בחודש אוגוסט 2022 פרסמנו חוות דעת כוללת (מצ"ב), אך חלק ניכר מהנדרש טרם תוקן, לדוגמא:
- 1. בירוקרטיה רבה** - עדיין נדרשת כפילות דיווחים בשתי מערכות במקביל (המערכת הכספית ומערכת הגפ"ן) עד לפרטים הקטנים ביותר בכל חשבונית, החל מהזנת התכניות וכלה בשיוך חשבוניות לאישור הביצוע של כל פעולה. כל העבודה גוזלת שעות ניהול רבות, והינה עבודה כפולה.
יש לפשט את הפעולות ולצמצם את הכפילויות. חלק גדול ממנהלי בתי הספר כבר מנהל תקציבים רבים בתחומי ההוראה, המינהל, אחזקה שוטפת, תשלומי הורים וכו'. אין צורך ליחד את כספי הגפ"ן כאילו אינם מתייחסים לתכנית בית ספרית אחת גדולה ואינהרנטית. ניתן לאחד אותם עם כלל התקציבים וכך גם את הבקרה עליהם.
 - 2. רצף התכנון השש שנתי בבתי הספר העל יסודיים** – עדיין לא תוקנה ההחלטה השגויה למנוע ממנהל המוסד השש שנתי לתכנן באופן ישיר את כלל תקציבי הגפ"ן במוסדו – בחטיבת ביניים ובחטיבה עליונה. זאת, למרות הבטחות חוזרות ונשנות לביצוע התיקון הנ"ל.

לא יתכן שמנהל מוסד לא יהיה בעל סמכות לניהול ישיר של תקציבו, תוך ניהול מערך העבודה עם הכפופים לו, כולל מנהל חטיבת הביניים. כל החלטה אחרת משמעה חוסר אמון במנהל המוסד. גם כאן לא ברורה הסיבה לעיכוב בתיקון, מה גם שבכל התקציבים שפעלו באופן זה כדוגמת "באים בטוב", "צמצום פערים", "מלקות ללמידה" וכדו' – נוהלו הכספים באופן ישיר ע"י מנהל המוסד. **יש להחזיר במידי את ההרשאה לניהול תקציבי הגפ"ן למנהל המוסד השש שנתי, והוא יחלק את ההרשאות לעבודה כראות עיניו.**

3. **בתי הספר הכוללניים של החינוך המיוחד אינם בתכנית הגפ"ן** – החלטה זו מונעת ממנהלי בתי הספר רכישת תכניות אותן ניתן לרכוש רק דרך הגפ"ן (כדוגמת תכנית מפרש), וכמובן גם מצמצמת את יכולתם להשביח את העשייה הבית ספרית, בניגוד לשאר בתי הספר השותפים בתכנית הגפ"ן. על כן, **יש לכלול את בתי הספר של החינוך המיוחד בתכנית הגפ"ן.**

ב. תיקון "חוק הרשויות המקומיות – התש"ס (2000)"

התיקון המוצע בחוק ההסדרים בנושא הגמישות הניהולית במערכת החינוך נועד להסדיר את העברת כספי תכנית הגפ"ן לבתי הספר לחשבון בנק שייפתח ע"י הרשויות המקומיות. זהו מצב שקורה כבר בפועל והתיקון מסדירו מבחינה חוקית. אין ספק כי העברת התקציבים בדרך זו נועדה להקל על המדינה, אך משיתה אחריות על הרשויות המקומיות.

1. **העברה ישירה** - בבתי ספר השייכים לרשויות או לרשות מעביר משה"ח את התקציבים לרשות / לרשת וזו מעבירה אותן לבתי הספר, להבדיל מבתי ספר רשמיים בהם התקציבים מועברים באופן ישיר לחשבונות הבנק של בתי הספר. שרשור זה מייצר במקרים מסויימים עיכובים ובעיות בהעברת הכספים עד להגיעם לבתי הספר. לצערנו, קיימות רשויות שמסיבות כאלה ואחרות אינן מעבירות את התקציבים לחשבון בית הספר במועד, או שאינן מעבירות את התקציבים באופן מלא.

2. **הרשאת חתימה** - מהמציאות הרווחת בשטח ניכר כי רשויות רבות פעלו בהתאם לנדרש והעבירו את התקציבים בזמן ובאופן מלא לחשבון בו מנהל בית הספר הוא מורשה החתימה לצד עובד של רשות החינוך המקומית העובד באותו מוסד חינוכי ופועל בכפיפות למנהל בית הספר וליעדי המוסד. עם זאת, בידוע כי קיימות רשויות המתקשות לפעול באופן נדרש זה כשמדובר במנהל חדש, ואזי המנהל אינו מורשה חתימה על כל הקושי היומיומי המשתמע מכך.

3. **כפיפות להנחיות מנהל המוסד** - חשוב להבהיר ולתקן כי מורשה החתימה עובד רשות החינוך המקומית חייב לפעול בכפיפות למנהל בית הספר, בניגוד למוצע בתיקון כי יפעל בהתאם להנחיות גזבר ברשות המקומית, משמע למחוק את סעיף 5 א (ד).

על כן, מומלץ לבחון את הדרך המשפטית להסדרת העברת התקציבים באופן ישיר לחשבון בית הספר, כמו שקורה כבר בפועל בבתי הספר הרשמיים. במצב זה יש גם להבטיח את מוגנותם של המנהלים בביטוח נושא משרה בכירה כמקובל.

בברכה,

אורית גור כהן, אביגיל סאמין - יו"ר משותפות

מצורף: מסמך התיקונים הנדרשים לגפ"ן מיום 14 באוגוסט 2022